

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU24

Ett bättre premiepensionssystem

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om Fondtorgsnämnden och lag om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg samt till ändringar i socialförsäkringsbalken, lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och offentlighets- och sekretesslagen med bl.a. den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 20 juni 2022.

Förslagen innebär att ett nytt regelverk för ett upphandlat fondtorg för premiepensionen införs. Dessutom föreslås en lag som reglerar en ny myndighet som ska ha i uppgift att upphandla fonderna och i övrigt förvalta fondtorget. Myndigheten ska heta Fondtorgsnämnden. Förslagen innebär nya mål för premiepensionssystemet och att det skapas en pålitlig och säker miljö för val av fonder som erbjuder pensionsspararna valfrihet.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om avslag på propositionen.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:179 Ett bättre premiepensionssystem.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Ett bättre premiepensionssystem	5
Reservation	12
Ett bättre premiepensionssystem (SD).....	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Följdmotionen	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ett bättre premiepensionssystem

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om Fondtorgsnämnden,
2. lag om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken med den ändringen att ordet ”Premiepensionssystemet” i 64 kap. 47 § första stycket ska skrivas med gemener,
4. lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder),
5. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), med den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 20 juni 2022.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:179 punkterna 1–5 och avslår motion

2021/22:4542 av Julia Kronlid m.fl. (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 19 maj 2022

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Ludvig Aspling (SD), Teresa Carvalho (S), Ida Gabrielsson (V), Katarina Brännström (M), Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD), Bengt Eliasson (L), Rasmus Ling (MP), Arin Karapet (M), Mattias Vepsä (S), Ann-Sofie Alm (M), Jennie Åfeldt (SD), Jonny Cato (C) och Alexandra Anstrell (M).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens proposition 2021/22:179 Ett bättre premiepensionssystem.

Regeringen beslutade i juni 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att formulera ett mål för premiepensionssystemet och fondtorgets roll för att uppnå det målet. I uppdraget ingick även att skapa en pålitlig och säker valmiljö som erbjuder pensionsspararna valfrihet. I uppdraget ingick vidare att ta fram förslag till regelverk för ett upphandlat fondtorg för premiepension och till en lag som reglerar en ny myndighet som ska ha till uppgift att upphandla fonder och förvalta fondtorget (dir. 2018:57). Utredningen, som tog namnet Utredningen om ett upphandlat fondtorg för premiepension (premiepensionsutredningen), överlämnade i november 2019 betänkandet Ett bättre premiepensionssystem (SOU 2019:44). Betänkandet har remissbehandlats. Premiepensionsutredningen och den aktuella propositionen är ett resultat av Pensionsgruppens överenskommelse om att vidta åtgärder för att säkerställa att premiepensionssystemet är tryggt och hållbart (S2017/07369).

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslaget i motionen finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Ett bättre premiepensionssystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om Fondtorgsnämnden och lag om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg samt till ändringar i socialförsäkringsbalken, lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och offentlighets- och sekretesslagen, med bl.a. den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 20 juni 2022. Därmed avslår riksdagen en motion med begäran om att propositionen ska avslås.

Jämför reservationen (SD).

Propositionen

Behovet av en fortsatt reformering av premiepensionssystemet

Regeringen bedömer att de krav för att släppa in fonder på fondtorget som införts på senare tid minskar men inte helt eliminerar risken för att oseriösa fondförvaltares fonder kommer att finnas på fondtorget. De krav som ställs upp rör främst faktorer som historik och volymer. Under förutsättning att dessa krav är uppfyllda är det alltså fortfarande ett fondtorg med öppet anslutningsförfarande och det görs ingen kvalitativ prövning av fonderna i fråga om prissättning, avkastning eller innehåll.

Den reformering som hittills genomförts har lett till ett mer kontrollerat fondtorg med åtminstone inledningsvis tydligt färre fonder. Antalet fonder kan dock förväntas öka igen och valmiljön kommer även i fortsättningen att vara svåröverblickbar. Eftersom det inte heller görs någon kvalitativ granskning av fonderna finns det ingen huvudman som har ansvar för att fonderna håller en god eller ens rimlig kvalitet.

Pensionsgruppen har i pensionsöverenskommelsen från 2017 slagit fast att staten behöver ta ett större ansvar för utbudet på det fondtorg som staten trots allt har ansvar för. För att uppnå det eftersträvade syftet med ett tryggt fondtorg av god kvalitet är Pensionsgruppen överens om att dagens öppna fondtorg bör ersättas med ett upphandlat fondtorg.

Mål och valarkitektur för premiepensionssystemet

Premiepensionssystemet ska ha som mål att erbjuda ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension. Det innebär dels att pensionsspararnas fonderade medel bör ge en avkastning som är tydligt högre än förändringen av inkomstindex men utan garantier för avkastningen, dels att utbetalningarna, med beaktande av den återstående utbetalningstiden, bör vara alltmer

förutsägbara och stabila. För premiepensionssystemet ska vidare gälla en princip som ger rätt till valfrihet så att sparare och pensionärer har möjlighet att påverka risknivån och placeringsinriktningen.

Pensionssparare ska ha möjlighet att placera de medel som fonderas för deras räkning i fonder på fondtorget för premiepensionen. Fondtorget ska erbjuda en stor bredd i urvalet av upphandlade och lämpliga fonder med olika risknivå och placeringsinriktning som ger en valfrihet. Fonderna ska vara kostnadseffektiva, hållbara, kontrollerbara och av hög kvalitet.

Det ska i premiepensionssystemet finnas en valarkitektur som utgörs av den presentation av olika val, det stöd och den information som lämnas när en pensionssparare ska ange hur spararens pensionsmedel ska förvaltas. Valarkitekturen ska främja att pensionssparare gör väl övervägda val om hur deras premiepensionsmedel ska förvaltas.

Utgångspunkten i valarkitekturen ska vara att en pensionssparares medel förvaltas enligt förvalet. Det innebär att medlen kommer att förvaltas av Sjunde AP-fonden. Den som inte vill ha en sådan förvaltning ska i stället kunna välja att medlen förs över till förvaltning i upphandlade fonder på fondtorget. Det är även möjligt att aktivt välja att medlen förs över till förvaltning i fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden, antingen med en fördelning mellan fonderna som pensionsspararen väljer själv eller med fördelning enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg

Fonderna till premiepensionens fondtorg ska upphandlas i särskild ordning. Denna form av upphandling ska regleras i en separat lag.

I fråga om förslaget att reglera upphandlingsformen i en separat lag anför regeringen att det inte finns behov av ett så omfattande och detaljerat regelverk som lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, förkortad LOU. I sin unionsrättsliga bedömning anför regeringen att köp av fondandelar inom premiepensionssystemet och de avtal som då ingås mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare faller utanför tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (i fortsättningen kallat LOU-direktivet). Grunden för bedömningen är att det som anskaffas inte utgör en sådan vara, tjänst eller byggtreprenad som fordras för att det ska röra sig om ett offentligt kontrakt i LOU-direktivets mening. Upphandling av fonder till fondtorget faller enligt regeringens mening även utanför tillämpningsområdet för LOU, både i den del som är direktivstyrd och i den del som inte är direktivstyrd.

Utformningen av ett system för upphandling av fonder

Endast värdepappersfonder, fondföretag och specialfonder ska få upphandlas till fondtorget. Det ska upphandlas fonder med olika risknivå och placeringsinriktning. Så många fonder ska upphandlas att urvalet av fonder på

fondtorget ger pensionsspararna en valfrihet i hur deras medel ska placeras på fondtorget.

Ett fondavtal ska innehålla villkor om att fondförvaltaren ska förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt i fråga om hållbarhet, genom ansvarsfulla investeringar och ansvarfullt ägande. Ett minimikrav ska vara att fondförvaltaren i sin förvaltning ska iaktta vad som följer av internationella överenskommelser som Sverige har ingått och som rör frågor om hållbarhet.

Fondtorgsnämnden ska granska att fondförvaltare och fonder löpande uppfyller villkoren i fondavtalen. Ett fondavtal ska bl.a. innehålla villkor om att fondförvaltaren ska lämna den information som Fondtorgsnämnden begär för att kunna granska att fondförvaltaren och fonden uppfyller villkoren i avtalet och utvärdera fondförvaltarens förvaltning.

Vid bedömningen av hur många fonder som ska upphandlas till premiepensionens fondtorg ska det beaktas att fondförvaltarna och fonderna löpande ska kunna granskas på ett säkert och effektivt sätt.

Det ska till fondtorget upphandlas sådana fonder som är lämpliga för premiepensionssystemet. Fonderna ska vara kostnadseffektiva, hållbara, kontrollerbara och av hög kvalitet. Fonderna ska inte enligt sina fondbestämmelser kunna dela ut medel till andra än andelsägarna.

Det ska i lagen om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg anges att en upphandling av fonder ska genomföras i enlighet med de unionsrättsliga principerna om icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Fondtorgsnämnden ska begära in anbud genom en annons. Fondtorgsnämnden ska i upphandlingsdokumenten beskriva upphandlingen för att göra det möjligt för intresserade fondförvaltare att delta i upphandlingen och att lämna anbud. Nämnden ska i upphandlingsdokumenten även ange vilka tilldelningskriterier som ska användas och hur de ska viktas inbördes.

Fondförvaltare ska ges skälig tid att lämna anbudsansökningar respektive anbud. Fondtorgsnämnden ska få föra dialog med en eller flera fondförvaltare vid en pågående upphandling. En dialog ska få omfatta rättelser av fel, förtydliganden och kompletteringar av anbud eller andra handlingar som fondförvaltaren har lämnat. Om Fondtorgsnämnden tillåter en fondförvaltare att rätta, förtydliga eller komplettera ska övriga fondförvaltare ges motsvarande möjlighet.

När Fondtorgsnämnden har fattat beslut om att tilldela ett fondavtal ska Fondtorgsnämnden skriftligen underrätta fondförvaltarna om beslutet. Underrättelsen ska innehålla skälen för beslutet och uppgift om den period inom vilken avtal inte får ingås (avtalsspärr). Fondtorgsnämnden ska till den fondförvaltare som begär det lämna upplysningar om skälen för att fondförvaltarens anbudsansökan har avslagits eller anbud förkastats samt de relativa fördelarna med det valda anbudet. Om Fondtorgsnämnden beslutar att antingen avbryta en upphandling eller göra om upphandlingen ska Fondtorgsnämnden skriftligen underrätta fondförvaltarna om beslutet. I underrättelsen ska skälen för beslutet anges.

Fondtorgsnämnden ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att Fondtorgsnämnden ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Kompletterande upphandling ska få användas om ett fondavtal har sagts upp i förtid eller hävts och uppsägningen eller hävningen leder till att urvalet av fonder på premiepensionens fondtorg inte längre ger en tillräcklig valfrihet.

Ett fondavtal ska vara affärsmässigt och innehålla de villkor som krävs för att upprätthålla god sed på premiepensionsområdet. Fondavtalet ska därutöver innehålla villkor om i vilka avseenden en fondförvaltare ska samarbeta med Pensionsmyndigheten. Fondtorgsnämnden ska få bestämma ett högsta antal fondavtal som en fondförvaltare får ingå.

En upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg och ett fondavtals giltighet ska kunna överprövas av allmän förvaltningsdomstol på ansökan av en fondförvaltare som anser sig ha lidit skada eller kunna komma att lida skada.

Om Fondtorgsnämnden inte har följt en upphandlingsbestämmelse som vid en överprövning skulle kunna medföra att upphandlingen ska göras om eller får avslutas först efter rättelse, ska Fondtorgsnämnden ersätta därigenom uppkommen skada för en fondförvaltare. Rätten till skadestånd ska även inbegripa ersättning till en fondförvaltare som har deltagit i en upphandling för kostnader för att förbereda anbud och i övrigt delta i upphandlingen, om åsidosättandet av bestämmelsen menligt har påverkat fondförvaltarens möjligheter att tilldelas fondavtalet.

Hantering av pensionsmedel när fondavtal upphör

Löptiden för fondavtal bör kunna variera mellan olika fondkategorier men ska inte kunna överstiga tolv år. Vilken avtalstid som är ändamålsenlig får avgöras vid varje upphandling. När ett fondavtal som har ingåtts av Pensionsmyndigheten eller Fondtorgsnämnden löper ut, sägs upp eller hävs ska enligt regeringen följande gälla. De pensionssparare som har medel placerade i fonden ska ges möjlighet att inom viss tid bestämma att medlen ska placeras i en eller flera fonder som omfattas av ett annat fondavtal. Om en pensionssparare inte inom denna tid bestämmer hur medlen ska placeras ska de placeras i en fond som i väsentliga avseenden är likvärdig med den tidigare fonden. Finns det inte någon likvärdig fond ska medlen placeras i förvalet. Om det finns särskilda skäl får medlen placeras i förvalet utan att pensionsspararen först har getts möjlighet att bestämma hur medlen ska placeras. Fondtorgsnämnden ska i samband med att den upphandlar fonder bedöma vilka fonder som är likvärdiga efter objektiva kriterier.

Upphandlingarna av fonder till fondtorget för premiepensionen bör enligt regeringens bedömning genomföras på ett sådant sätt att övergången mellan fondavtalen sker successivt och med så begränsade effekter på kapitalmarknaden som möjligt.

En myndighet för premiepensionens fondtorg

En nämndmyndighet som ska heta Fondtorgsnämnden ska inrättas. Denna myndighet ska verka för att målet för premiepensionssystemet uppnås genom att förvalta fondtorget för premiepensionen. Fondtorgsnämnden ska upphandla fonder till fondtorget enligt lagen om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg och ska ingå fondavtal i samband med denna upphandling. Uppgiften att förvalta premiepensionens fondtorg, inklusive upphandling av fonder, ska finansieras genom avgifter från fondförvaltarna.

Om Fondtorgsnämnden avser att föra talan mot en fondförvaltare ska Pensionsmyndigheten kunna ge i uppdrag åt Fondtorgsnämnden att även föra talan om skadestånd till staten på grund av att fondandelar gått ned i värde.

Fondtorgsnämnden och Pensionsmyndigheten ska lämna varandra de uppgifter som respektive myndighet behöver för sina uppgifter i premiepensionssystemet.

Sekretess och behandling av personuppgifter

Regeringen bedömer att det inte finns något behov av att införa några ytterligare sekretessbestämmelser till skydd för allmänna intressen men föreslår sekretessbestämmelser till skydd för enskildas intressen.

Den sekretess som gäller hos bl.a. Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan i ärenden enligt lagstiftningen om allmän försäkring m.m. ska gälla även hos Fondtorgsnämnden.

Om Fondtorgsnämnden i verksamhet som avser premiepensionens fondtorg får en uppgift som är sekretessreglerad enligt bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter som kan avslöja anmälarens identitet eller från en myndighet som avses där ska dessa sekretessbestämmelser vara tillämpliga på uppgiften också hos Fondtorgsnämnden.

Någon särskild reglering av Fondtorgsnämndens behandling av personuppgifter behöver inte införas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser samt följdändringar

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juni 2022. De äldre bestämmelserna i socialförsäkringsbalken ska dock fortfarande gälla för fondavtal som har ingåtts med fondförvaltare före ikraftträdandet. När ett sådant fondavtal sägs upp ska dock premiepensionsmedlen som är placerade i en fond som omfattas av det uppsagda avtalet omplaceras med tillämpning av de nya bestämmelserna om överföring av medel när ett fondavtal upphör.

Vid tillämpningen av de äldre bestämmelserna i socialförsäkringsbalken ska det som föreskrivs om Pensionsmyndigheten i bestämmelserna om granskning av fondförvaltare och fonder och om uttag av avgifter för att täcka kostnader för sådan granskning i stället gälla Fondtorgsnämnden. Detta ska dock inte gälla för granskningar som har inletts före ikraftträdandet.

Regeringen bedömer att tidpunkten för när det befintliga fondtorget senast ska vara ersatt av ett fondtorg med enbart upphandlade fonder inte bör regleras i lag.

Regeringen föreslår vidare vissa följdändringar.

Konsekvenser

Regeringen bedömer att den föreslagna valarkitekturen innebär en valsituation som är bättre anpassad för pensionsspararna och pensionärerna. Regeringen har förståelse för att valsituationen trots färre fonder kan upplevas som svår och att utredningens förslag till valarkitektur kan upplevas som komplicerad. Av det skälet föreslår regeringen jämfört med utredningens förslag en förenklad valarkitektur som åtminstone i någon utsträckning bedöms kunna förenkla valsituationen för spararna. Regeringen anser inte att den underliggande synen på valfriheten i betydande grad förändras.

Regeringens förslag förändrar inte de grundläggande syftena med premiepensionssystemet, dvs. att möjliggöra högre avkastning genom investeringar på kapitalmarknaden och att bidra till riskspridning inom det allmänna pensionssystemet.

Förslagen har ingen direkt påverkan på statens budget eftersom premiepensionssystemet inklusive dess administration helt finansieras inom ramen för premiepensionssystemet (dvs. av spararna och fonderna) som ligger utanför statens budget.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:4542 av Julia Kronlid m.fl. (SD) begärs att riksdagen ska avslå propositionen. Motionärerna anför att det nya regelverket innebär att pensionsspararnas inflytande minskas och att framgångsrika fonder riskerar att uteslutas, vilket i sin tur riskerar att leda till försämrade pensioner. Enligt motionärerna är tekniskt komplicerade upphandlingar av premiepensionsfonder inte rätt åtgärd för att hålla oseriösa aktörer borta. Det finns även farhågor när det gäller det föreslagna upphandlingsregelverkets förenlighet med unionsrätten. Dessutom infördes en rejäl kvalitetshöjning och skärpning av kraven på fondtorget för ett par år sedan. Denna reform har inte utvärderats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare pekat på nödvändigheten av den reformering av premiepensionssystemet i två steg som Pensionsgruppen tagit initiativ till (bet. 2018/19:SfU14). Ändringarna i det första steget trädde i kraft 2018 och innebar att fondavtalen som ingås mellan Pensionsmyndigheten och fondförvaltarna måste innehålla vissa villkor samt att fondförvaltarna behöver uppfylla vissa krav för att få ingå ett fondavtal (prop. 2017/18:247, bet. 2017/18:SfU30, rskr. 2017/18:347).

Utskottet delar regeringens bedömning att de ändringar som gjorts visserligen har lett till ett mer kontrollerat fondtorg med åtminstone inledningsvis tydligt färre fonder, men att antalet fonder kan komma att öka igen och att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att fonderna håller förväntad kvalitet. Utskottet ställer sig således bakom de förslag som regeringen efter samråd med Pensionsgruppen lämnar för att få ett tryggt, upphandlat fondtorg av god kvalitet på plats. Utskottet ställer sig vidare bakom att en nämndmyndighet får ansvar för att fondtorget innehåller kontrollerade och kvalitativa fonder med sådan spridning att det alltid finns en reell valfrihet för pensionsspararna.

När det gäller frågan om tidpunkten för ikraftträdandet av regeringens lagförslag har konstitutionsutskottet vid ett flertal tillfällen understrukt vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet. Enligt konstitutionsutskottet bör tiden mellan det att en författning kommer från trycket och att den träder i kraft i normalfallet vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor (se t.ex. bet. 2004/05:KU10 s. 39 f. och bet. 2012/13:KU10 s. 12 f.).

Som regeringen anför är det angeläget att den nya nämndmyndigheten inrättas och påbörjar sin verksamhet så snart det är möjligt. Samtidigt konstaterar utskottet att den tidpunkt för ikraftträdande som regeringen föreslår behöver senareläggas med hänsyn till riksdagens beredning och beslut i ärendet. Efter en avvägning mellan dessa båda intressen och med beaktande av att tiden mellan kungörande och ikraftträdande inte bör vara mindre än två veckor föreslår utskottet att tidpunkten för lagarnas ikraftträdande ändras till den 20 juni 2022. Utskottet föreslår även en ändring av redaktionell karaktär i regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motion 2021/22:4542 (SD).

Reservation

Ett bättre premiepensionssystem (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Julia Kronlid (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4542 av Julia Kronlid m.fl. (SD) och

avslår proposition 2021/22:179 punkterna 1–5.

Ställningstagande

Det nya regelverk som regeringen föreslår innebär att pensionsspararnas inflytande minskas och att framgångsrika fonder riskerar att uteslutas, vilket i sin tur riskerar att leda till försämrade pensioner. Tekniskt komplicerade upphandlingar av premiepensionsfonder är inte rätt åtgärd för att hålla oseriösa aktörer borta. Även det föreslagna upphandlingsregelverkets förenlighet med unionsrätten kan ifrågasättas. Dessutom infördes en rejäl kvalitetshöjning och skärpning av kraven på fondtorget för ett par år sedan. Denna reform har ännu inte utvärderats. Sammantaget gör det anförda att regeringens förslag bör avslås.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:179 Ett bättre premiepensionssystem:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om Fondtorgsnämnden.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2021/22:4542 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

Riksdagen avslår prop. 2021/22:179 ett bättre premiepensionssystem.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om Fondtorgsnämnden

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser om Fondtorgsnämnden.

2 § Fondtorgsnämnden ska verka för att målen för premiepensions-systemet uppnås genom att förvalta premiepensionens fondtorg.

3 § Fondtorgsnämnden ska upphandla fonder till fondtorget för premiepensionen enligt lagen (2022:000) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg.

Fondtorgsnämnden ska ingå sådana fondavtal som avses i 1 kap. 3 § lagen om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg.

4 § Fondtorgsnämnden ska granska att fondförvaltare och fonder löpan-
de uppfyller villkoren i fondavtalen.

Fondtorgsnämnden ska även regelbundet utvärdera fondförvaltarnas förvaltning av medlen i de upphandlade fonderna.

5 § Fondtorgsnämnden ska fortlöpande förvalta premiepensionens fond-
torg enligt 64 kap. 3 a–3 c §§ socialförsäkringsbalken.

6 § Fondtorgsnämnden ska ta ut en avgift från de fondförvaltare som ger
in en anbudsansökan eller ett anbud i en upphandling enligt lagen
(2022:000) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg för
att täcka myndighetens kostnader för att granska och pröva anbudsansökan
eller anbudet.

Fondförvaltaren ska betala avgiften senast när anbudsansökan eller an-
budet ges in. Om fondförvaltaren inte gör detta, ska förvaltaren föreläggas
att betala avgiften inom en viss tid. Följer fondförvaltaren inte före-
läggandet ska anbudsansökan eller anbudet avvisas. Fondförvaltaren ska
underrättas om detta i föreläggandet.

Fondtorgsnämnden får, om det finns särskilda skäl, betala tillbaka hela
eller delar av avgiften.

7 § Fondtorgsnämnden ska ta ut årliga avgifter från de fondförvaltare
som Fondtorgsnämnden har ingått fondavtal med för att täcka sina kost-
nader för

1. upphandling av fonder enligt lagen (2022:000) om upphandling av
fonder till premiepensionens fondtorg, till den del kostnaderna inte täcks
av avgifter enligt 6 §, och

2. verksamhet enligt 4 § respektive 64 kap. 3 b och 3 c §§ socialförsäkringsbalken som har anknytning till Fondtorgsnämndens verksamhet att förvalta fondtorget.

Fondtorgsnämnden bestämmer när avgiften ska tas ut.

8 § Fondtorgsnämnden bestämmer hur avgifterna enligt 6 och 7 §§ ska beräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.

2 Förslag till lag om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om upphandling av sådana fonder som anges i 64 kap. 3 a § andra stycket socialförsäkringsbalken och som får erbjudas på fondtorget för premiepensionen.

Undantag från förvaltningslagen

2 § Bestämmelserna i 10 och 25 §§ förvaltningslagen (2017:900) ska inte tillämpas vid upphandling enligt denna lag.

Uttryck i lagen

3 § I denna lag avses med

1. *fond*: sådana fonder som avses i 2 kap. 1 §,
2. *fondavtal*: ett avtal som ingås mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare och som avser erbjudande av en fond på fondtorget,
3. *fondföretag*: detsamma som i 1 kap. 1 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
4. *fondförvaltare*: fondbolag, fondföretag eller förvaltningsbolag enligt 1 kap. 1 § lagen om värdepappersfonder, eller AIF-förvaltare enligt 1 kap. 3 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
5. *specialfond*: detsamma som i 1 kap. 11 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
6. *upphandlingsdokument*: varje dokument som Fondtorgsnämnden använder för att beskriva eller fastställa innehållet i upphandlingen, och
7. *värdepappersfond*: detsamma som i 1 kap. 1 § lagen om värdepappersfonder.

2 kap. Krav och förfarande vid upphandling

Föremålet för upphandling

Fonder som får upphandlas

1 § Endast följande fonder får upphandlas:

1. värdepappersfonder,
2. fondföretag,
3. specialfonder, och
4. utländska motsvarigheter till specialfonder, om de får marknadsföras till icke-professionella investerare i Sverige enligt 5 kap. 6 § första stycket 1 eller 11 § 1 lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Krav på de fonder som får upphandlas

2 § De fonder som upphandlas ska vara lämpliga för premiepensions-systemet. Fonderna ska ha olika risknivå och placeringsinriktning.

3 § Fonderna enligt 2 § ska vara kostnadseffektiva, hållbara, kontrollerbara och av hög kvalitet.

4 § Fonderna enligt 2 § får inte ha fondbestämmelser som medger att medel kan delas ut till andra än andelsägarna.

Antal fonder som ska upphandlas

5 § Vid bedömningen av hur många fonder som ska upphandlas till fondtorget för premiepensionen ska Fondtorgsnämnden beakta

1. att urvalet av fonder på fondtorget ska ge pensionsspararna valfrihet avseende hur deras medel ska placeras på fondtorget, och

2. att fondförvaltarna och fonderna löpande ska kunna granskas på ett säkert och effektivt sätt.

Principer för Fondtorgsnämndens upphandling

6 § Vid upphandling ska Fondtorgsnämnden behandla fondförvaltare på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt iaktta principerna om öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Marknadsdialog

7 § Fondtorgsnämnden ska kontinuerligt föra en dialog med fondförvaltare, branschorganisationer och andra marknadsaktörer.

Annonsering

8 § Fondtorgsnämnden ska begära in anbud genom en annons.

Upphandlingsdokumenten

9 § Fondtorgsnämnden ska ge direkt, fullständig och kostnadsfri tillgång till upphandlingsdokumenten från den dag när annonsen publiceras eller den senare dag som anges i annonsen enligt 8 §.

Fondtorgsnämnden ska i ett upphandlingsdokument beskriva upphandlingen för att göra det möjligt för intresserade fondförvaltare att delta i upphandlingen och lämna anbud.

Tidsfrister

10 § Fondförvaltare ska ges skälig tid att komma in med anbudsansökningar respektive anbud.

Kommunikation under en upphandling

11 § Förfarandet är skriftligt. Muntlig kommunikation får dock användas som ett komplement i en upphandling när Fondtorgsnämnden finner det lämpligt.

Kompletterande information om upphandlingsdokumenten

12 § Om en fondförvaltare begär kompletterande upplysningar om innehållet i upphandlingsdokumenten, ska Fondtorgsnämnden lämna sådana upplysningar senast sex dagar före den sista anbudsdagen, förutsatt att fondförvaltaren har begärt upplysningarna i god tid.

Samma tidsfrist gäller om myndigheten på eget initiativ vill lämna kompletterande upplysningar.

Upplysningarna enligt första och andra styckena ska lämnas skriftligen på ett sådant sätt att alla fondförvaltare som deltar eller önskar delta i upphandlingen kan få del av dem.

Förlängning av anbudstiden

13 § Fondtorgsnämnden ska förlänga tidsfristen för att komma in med anbud, om det ska lämnas kompletterande upplysningar men det inte görs inom tidsfristen enligt 12 § eller om det görs väsentliga ändringar i upphandlingsdokumenten. Den förlängda tidsfristen ska bestämmas så att alla fondförvaltare som deltar eller önskar delta i upphandlingen kan få kännedom om den information som behövs för att utarbeta ett anbud.

Dialog i en upphandling

14 § Fondtorgsnämnden får föra en dialog med en eller flera fondförvaltare i en pågående upphandling. Med dialog avses ett skriftligt eller muntligt informationsutbyte mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare.

En dialog får omfatta rättelser av fel samt förtydliganden och kompletteringar av anbud eller andra handlingar som fondförvaltaren har gett in. Om Fondtorgsnämnden tillåter en fondförvaltare att rätta, förtydliga eller komplettera, ska övriga fondförvaltare ges motsvarande möjlighet.

Information om beslut

15 § När Fondtorgsnämnden har fattat beslut om att tilldela ett fondavtal ska Fondtorgsnämnden skriftligen underrätta samtliga anbudsgivare om beslutet.

Underrättelsen ska innehålla skälen för beslutet och uppgift om den period inom vilken avtal enligt 3 kap. 2 § inte får ingås (avtals spärr).

Underrättelsen innebär inte att ett anbud förfaller.

16 § Fondtorgsnämnden ska till den fondförvaltare som skriftligen begär det lämna upplysningar om skälen för att fondförvaltarens anbudsansökan har avslagits eller anbud förkastats, samt de relativa fördelarna med det valda anbudet.

Upplysningarna ska lämnas snarast möjligt och senast inom fjorton dagar från det att begäran kom in.

17 § Om Fondtorgsnämnden beslutar att avbryta eller göra om en upphandling, ska Fondtorgsnämnden skriftligen lämna en underrättelse om detta till de fondförvaltare som har lämnat ett anbud eller en anbudsansökan. I underrättelsen ska skälen för beslutet anges.

Dokumentation

18 § Fondtorgsnämnden ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att Fondtorgsnämnden ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Tilldelning av fondavtal

19 § Fondtorgsnämnden ska tilldela fondavtal med användning av tilldelningskriterier.

Tilldelningskriterierna ska ha anknytning till de fonder som ska anskaffas och ska formuleras utifrån de krav på kostnadseffektivitet och hög kvalitet som anges i 3 §.

Tilldelningskriterierna ska viktas inbördes.

20 § Fondtorgsnämnden ska i ett upphandlingsdokument ange vilka tilldelningskriterier som kommer att användas och hur tilldelningskriterierna ska viktas inbördes.

Bedömning av likvärdig fond

21 § I 64 kap. 27 a § socialförsäkringsbalken finns bestämmelser om förutsättningarna för att premiepensionsmedel ska överföras till en fond som är likvärdig med en tidigare vald fond.

22 § Fondtorgsnämnden ska i samband med att den upphandlar fonder bedöma vilka fonder som i väsentliga avseenden är likvärdiga efter objektiva kriterier.

De objektiva kriterierna ska anges i ett upphandlingsdokument.

23 § Fondtorgsnämnden ska i fondavtalet fastställa den ordning enligt vilken premiepensionsmedlen ska fördelas mellan likvärdiga fonder, om medel ska överföras enligt 64 kap. 27 a § andra stycket socialförsäkringsbalken.

Fondtorgsnämnden ska tillämpa objektiva kriterier när den utformar fördelningsordningen. Dessa kriterier ska anges i ett upphandlingsdokument.

Kompletterande upphandling

Upphandling vid uppsägning av ett fondavtal

24 § Kompletterande upphandling får användas, om

1. ett fondavtal har sagts upp i förtid eller hävts, och
2. uppsägningen eller hävningen leder till att urvalet av fonder på fondtorget för premiepensionen inte längre ger en tillräcklig valfrihet.

Vid kompletterande upphandling tillämpas inte bestämmelserna i 8–23 §§.

Fondtorgsnämnden ska besluta riktlinjer för kompletterande upphandling.

Information om beslut

25 § Om Fondtorgsnämnden vid en kompletterande upphandling enligt 24 § har begärt in anbud från fler än en fondförvaltare, ska Fondtorgs-

nämnden snarast möjligt skriftligen underrätta samtliga fondförvaltare som har lämnat anbud när beslut om tilldelning av fondavtal har fattats.

Underrättelsen utlöser inte någon avtalsspärr enligt 3 kap. 2 §.

Dokumentation

26 § Fondtorgsnämnden ska dokumentera genomförandet av en kompletterande upphandling enligt 24 §. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att Fondtorgsnämnden ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Fondavtalet

Avtalsvillkor

27 § Ett fondavtal ska vara affärsmässigt och i övrigt innehålla de villkor som krävs för att upprätthålla god sed på premiepensionsområdet.

28 § Ett fondavtal ska innehålla villkor om att fondförvaltaren

1. ska lämna Fondtorgsnämnden de uppgifter som krävs för tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel och 64 kap. socialförsäkringsbalken,

2. ska lämna och åta sig att till Pensionsmyndigheten lämna sådan information som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella sektorn, och i artiklarna 5–7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088, och

3. på annat sätt ska medverka i gransknings- och uppföljningsarbete.

29 § Ett fondavtal ska innehålla villkor om i vilka avseenden fondförvaltaren ska samarbeta med Pensionsmyndigheten.

30 § Ett fondavtal ska innehålla villkor om att fondförvaltaren ska förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt i fråga om hållbarhet genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande.

Ett minimikrav ska vara att fondförvaltaren i förvaltningen ska iaktta vad som följer av sådana internationella överenskommelser som Sverige har ingått och som rör frågor om hållbarhet.

Avtalets löptid

31 § Löptiden för ett fondavtal får inte överstiga tolv år.

Avtalsuppföljning

32 § I 4 § lagen om (2022:000) om Fondtorgsnämnden finns bestämmelser om att Fondtorgsnämnden ska granska att fondförvaltare och fonder löpande uppfyller villkoren i fondavtalet.

Begränsning av antal fondavtal

33 § Fondtorgsnämnden får bestämma ett högsta antal fondavtal som en fondförvaltare får ingå.

3 kap. Avtalsspärr, överprövning och skadestånd

Innehåll

1 § Detta kapitel innehåller bestämmelser om avtalsspärr, överprövning och skadestånd när det gäller upphandlingar enligt denna lag.

Avtalsspärr

2 § Fondtorgsnämnden får inte ingå fondavtal innan tio dagar har gått från det att underrättelsen enligt 2 kap. 15 § skickades (avtalsspärr).

Om underrättelsen har skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en fondförvaltare, får fondavtal inte ingås innan fjorton dagar har gått från det att utskicket gjordes.

Överprövning

Allmänna bestämmelser om överprövning

3 § Efter ansökan av en fondförvaltare som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol överpröva

1. en upphandling, och
2. giltigheten av ett fondavtal som har slutits mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare.

Behörig domstol

4 § En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets Fondtorgsnämnden har sin hemvist.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Domstolens åtgärder

5 § Om Fondtorgsnämnden har brutit mot någon bestämmelse i 2 kap. 1–4, 6, 8–20 och 22–26 §§ och detta har medfört att fondförvaltaren har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att fondavtal har slutits mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare.

6 § Om Fondtorgsnämnden under pågående överprövning av en upphandling ingår ett fondavtal i strid med 2, 7, 8 eller 9 §, ska rätten, på yrkande av fondförvaltaren, överpröva avtalets giltighet i enlighet med 12 och 13 §§.

Förlängd avtalsspärr

7 § Om en ansökan om överprövning av en upphandling har gjorts, fortsätter avtalsspärren enligt 2 § att gälla under handläggningen i förvaltningsrätten (förlängd avtalsspärr).

Rätten får besluta att någon förlängd avtalsspärr inte ska gälla.

Interimistiskt beslut vid överprövning av en upphandling

8 § När avtalsspärr enligt 2 eller 7 § inte gäller, får rätten besluta att Fondtorgsnämnden inte får ingå fondavtal innan något annat har bestämts. Rätten ska avstå från att fatta ett sådant beslut, om den skada eller olägenhet som beslutet skulle kunna medföra är större än den skada som skulle kunna drabba fondförvaltaren.

Rätten ska vid bedömningen ta hänsyn till pensionsspararnas intresse, allmänintresset och övriga berörda intressen.

Tiodagarsfrist

9 § När en förlängd avtalsspärr gäller enligt 7 §, får Fondtorgsnämnden inte ingå fondavtal innan det har gått tio dagar från det att förvaltningsrätten har avgjort målet.

När en förvaltningsrätt eller en kammarrätt har fattat ett beslut enligt 8 §, får fondavtal inte ingås innan det har gått tio dagar från det att rätten har avgjort målet eller upphävt beslutet. När Högsta förvaltningsdomstolen har fattat ett beslut enligt 8 § och återförvisat målet till lägre instans, får fondavtal inte ingås innan det har gått tio dagar från beslutet om återförvisning.

Rätten får besluta att någon tiodagarsfrist inte ska gälla.

Tidsfrister för ansökan om överprövning av en upphandling

10 § En ansökan om överprövning av en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten före utgången av en sådan avtalsspärr som avses i 2 §.

11 § En ansökan om överprövning av ett beslut att avbryta en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten innan det har gått tio dagar från det att Fondtorgsnämnden med ett elektroniskt medel har skickat en underrättelse om beslutet och angett skälen för beslutet.

Om underrättelsen har skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en eller flera fondförvaltare, ska en ansökan om överprövning ha kommit in till förvaltningsrätten innan det har gått fjorton dagar från det att underrättelsen skickades ut.

Överprövning av ett fondavtals giltighet

12 § Rätten ska besluta att ett fondavtal som har slutits mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare är ogiltigt, om det har slutits

1. utan föregående annonsering enligt 2 kap. 8 §, när kompletterande upphandling enligt 2 kap. 24 § inte har fått användas,

2. i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 2 eller 7 §, ett interimistiskt beslut enligt 8 § eller tiodagarsfristen i 9 §, eller

3. innan det har lämnats en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 2 kap. 15 §.

För ogiltighet i de fall som anges i första stycket 2 och 3 krävs dessutom att Fondtorgsnämnden har överträtt någon annan av de bestämmelser som

anges i 5 § och att detta har medfört att fondförvaltaren har lidit eller kan komma att lida skada.

Interimistiskt beslut vid överprövning av ett fondavtals giltighet

13 § Rätten får besluta att ett fondavtal inte får fullgöras innan något annat har bestämts. Rätten ska avstå från att fatta ett sådant beslut, om den skada eller olägenhet som beslutet skulle kunna medföra är större än den skada som skulle kunna drabba fondförvaltaren.

Rätten ska vid bedömningen ta hänsyn till pensionsspararnas intresse, allmänintresset och övriga berörda intressen.

Tidsfrister för ansökan om överprövning av ett avtals giltighet

14 § En ansökan om överprövning av ett fondavtals giltighet ska, om inte annat följer av andra stycket, ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet slöts.

Ansökan ska dock ha kommit in till förvaltningsrätten innan det har gått trettio dagar från det att Fondtorgsnämnden skriftligen har underrättat de fondförvaltare som har lämnat anbudsansökan eller anbud om att fondavtalet har slutits och har lämnat en sammanfattning av sådana upplysningar som avses i 2 kap. 16 §.

Beräkning av vissa tider

15 § Vid beräkningen av längden av en avtalsspärr samt av tiodagarsfrister enligt 9 § och tidsfrister för ansökan om överprövning ska 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid tillämpas.

Skadestånd

16 § Om Fondtorgsnämnden inte har följt en bestämmelse som anges i 5 §, ska Fondtorgsnämnden ersätta den skada som därigenom har uppkommit för en fondförvaltare.

Rätten till skadestånd inbegriper även ersättning till en fondförvaltare som har deltagit i en upphandling för kostnader som fondförvaltaren har haft för att förbereda anbud och i övrigt för att delta i upphandlingen, om åsidosättandet av bestämmelsen menligt har påverkat fondförvaltarens möjligheter att tilldelas fondavtalet.

17 § Talan om skadestånd får väckas vid allmän domstol inom ett år från den tidpunkt då fondavtal har slutits mellan Fondtorgsnämnden och en fondförvaltare eller har förklarats ogiltigt enligt 12 § genom ett avgörande som har fått laga kraft. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten till skadestånd förlorad.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.

3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹
dels att 64 kap. 17 a–17 d och 19–22 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 64 kap. 17 a och 17 c §§ ska utgå,
dels att 2 kap. 2 §, 64 kap. 1–3, 18, 33 och 40 §§ och 113 kap. 41 § ska
 ha följande lydelse,

dels att det ska införas 13 nya paragrafer, 64 kap. 2 a, 2 b, 3 a–3 c, 26 a–26 e, 27 a, 27 b och 47 §§, och närmast före 64 kap. 2 a, 2 b, 3 a, 26 a, 26 e, 27 a och 47 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Socialförsäkringen administreras av Försäkringskassan *och* Pensionsmyndigheten *samt av* Skatteverket.

Socialförsäkringen administreras av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, *Fondtorgsnämnden och* Skatteverket.

Hos Försäkringskassan ska det finnas ett allmänt ombud för socialförsäkringen. Regeringen utser det allmänna ombudet.

I inledningen av avdelningarna B–G finns bestämmelser om vilken myndighet som handlägger ärenden om förmåner som avses i den avdelningen.

64 kap.

1 §²

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om premiepension i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- uttag av premiepension i 7–14 §§,
- kapitalförvaltning, m.m. i 15–22 §§,
- överföring av medel och byte av fond i 23–27 §§,
- ändrad pensionsrätt i 28–31 §§,
- skadestånd i 32–36 §§,
- kostnader för premiepensionsverksamheten i 37–45 §§, *och*
- förbud mot marknadsföring och försäljning via telefon i 46 §.

- kapitalförvaltning, m.m. i 15–18 §§,
- överföring av medel och byte av fond i 23–27 b §§,
- kostnader för premiepensionsverksamheten i 37–45 §§,
- förbud mot marknadsföring och försäljning via telefon i 46 §, *och*

¹ Senaste lydelse av

64 kap. 17 a § 2018:772
 64 kap. 17 b § 2018:772
 64 kap. 17 c § 2021:1215
 64 kap. 17 d § 2018:772
 64 kap. 19 § 2018:772
 64 kap. 20 § 2013:581

64 kap. 21 § 2013:581
 64 kap. 22 § 2018:772
 rubriken närmast före 17 a § 2018:772
 rubriken närmast före 17 c § 2018:772.

– samverkan i 47 §.

2 §

Premiepensionssystemet innebär att
– medel som motsvarar fastställd pensionsrätt för premiepension fonderas,

– pensionsspararen har möjlighet att själv bestämma om förvaltningen av de medel som fonderas för hans eller hennes räkning, och

– pensionernas storlek är beroende av värdeutvecklingen på de fonderade medlen.

– medel som motsvarar fastställd pensionsrätt för premiepension fonderas, och

Målet för premiepensionssystemet

2 a §

Premiepensionssystemet ska erbjuda ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension. Det innebär att

1. avkastningen på pensions-spararnas fonderade medel bör vara tydligt högre än förändringen av inkomstindex enligt 58 kap. 10 § men utan garantier om viss avkastning, och

2. utbetalningarna av premiepensionen bör vara allt mer förutsägbara och stabila, med beaktande av den återstående utbetalningstiden.

Principen om valfrihet

2 b §

Premiepensionssystemet ska erbjuda valfrihet genom att pensions-spararen ska kunna påverka risk-nivå och placeringsinriktning för förvaltningen av de medel som fonderas för spararens räkning.

3 §³

Pensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepension. Pensionsmyndigheten ska erbjuda pensions-spararna valbara fonder med olika placeringsinriktning och risk-

Pensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepension. Pensionsmyndigheten ska erbjuda pensions-spararna ett urval av upphandlade fonder på ett fondtorg för

³ Senaste lydelse 2018:772. Ändringen innebär bland annat att tredje stycket tas bort.

profil på ett fondtorget för premiepension. Myndighetens verksamhet i fråga om premiepension ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

Pensionsmyndigheten ska förvalta premiepensionsmedlen genom att

1. ingå avtal om att erbjuda en fond på fondtorget (fondavtal) med fondbolag, fondföretag eller förvaltningsbolag enligt 1 kap. 1 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder (fondförvaltare),

2. ingå samarbetsavtal med Sjunde AP-fonden, och

3. placera medlen i fonder.

Pensionsmyndigheten ska granska att

1. fondförvaltare och fonder löpande uppfyller villkoren i fondavtalen, och

2. fondförvaltare löpande uppfyller kraven i 17 c § andra stycket 2–6.

Ytterligare bestämmelser om Pensionsmyndighetens verksamhet m.m. finns i lagen (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet.

premiepension (fondtorget för premiepensionen). Myndighetens verksamhet i fråga om premiepension ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

Pensionsmyndigheten ska förvalta premiepensionsmedlen genom att

1. ingå samarbetsavtal med Fondtorgsnämnden,

Fondtorget för premiepensionen

3 a §

Pensionsspararna ska ha möjlighet att placera de medel som fonderas för deras räkning i fonder på fondtorget för premiepensionen.

Fondtorget för premiepensionen ska erbjuda en stor bredd i urvalet av för premiepensionssystemet lämpliga fonder med olika risknivå och placeringsinriktning som ger valfrihet för en sparare vid placering enligt första stycket. Fonderna ska vara kostnadseffektiva, hållbara, kontrollerbara och av hög kvalitet.

3 b §

Fondtorgsnämnden ska löpande tillhandahålla fonder till fondtorget för premiepensionen genom att upphandla fonder enligt lagen

(2022:000) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg.

3 c §

Pensionsmyndigheten förvärvar och löser in andelar i fonderna på fondtorget för premiepensionen. Fondtorgsnämnden ansvarar för kontakterna i övrigt med de fondförvaltare som Fondtorgsnämnden har ingått avtal med enligt lagen (2022:000) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg (fondavtal).

18 §

När pensionsrätt för premiepension har fastställts för en pensionssparare, ska Pensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar pensionsrätten samt avkastningen på dessa medel till förvaltning i

1. värdepappersfonder eller 1. fonder som omfattas av fondföretag som avses i 19 §, eller avtal, eller
2. fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Om pensionsspararen har tagit ut premiepension i form av livränta enligt 11–14 §§ ska medlen i stället föras över till Pensionsmyndighetens livränteverksamhet.

Valarkitekturen för premiepensionssystemet

26 a §

Med valarkitekturen för premiepensionssystemet avses den presentation av olika val, det stöd och den information som lämnas av Pensionsmyndigheten när en sparare ska ange hur spararens premiepensionsmedel ska förvaltas.

26 b §

Valarkitekturen för premiepensionssystemet ska främja att en pensionssparare gör väl övervägda val om hur spararens premiepensionsmedel ska förvaltas.

26 c §

Utgångspunkten i valarkitekturen ska vara att pensionsspararens medel förvaltas av Sjunde AP-fonden med fördelning enligt 5 kap.

1 § tredje stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

En pensionssparare som vill bestämma hur spararens premiepensionsmedel ska placeras kan välja att medlen enligt 23 § första stycket förs över till förvaltning i fonder som omfattas av fondavtal eller i fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

26 d §

Pensionsmyndigheten ska skriftligen informera pensionsspararen inför varje val enligt 26 c § andra stycket om innebörden av valet. Spararen ska skriftligen bekräfta att spararen har tagit del av informationen.

Föreskrifter om valarkitekturen

26 e §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om valarkitekturen.

Överföring av medel när ett fondavtal upphör att gälla

27 a §

En pensionssparare som har premiepensionsmedel placerade i en fond som omfattas av ett fondavtal som har löpt ut, sagts upp eller hävts, ska av Pensionsmyndigheten ges möjlighet att inom viss tid bestämma att medlen ska placeras i en eller flera fonder som omfattas av ett fondavtal.

Om en pensionssparare inte inom den tid som anges av Pensionsmyndigheten bestämmer hur medlen ska placeras, ska medlen placeras i en fond som i väsentliga avseenden är likvärdig med den tidigare valda fonden. Placeringen

av medlen ska göras med tillämpning av den fördelningsordning som har fastställts enligt 2 kap. 23 § lagen (2022:000) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg.

27 b §

Om det inte finns någon likvärdig fond enligt 27 a §, ska medlen placeras i förvaltning av Sjunde AP-fonden enligt 5 kap. 1 § tredje stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Om det finns särskilda skäl, får Pensionsmyndigheten placera medlen enligt första stycket utan att först ge pensionsspararen möjlighet att bestämma hur medlen ska placeras.

33 §

Talan om skadestånd som avses i 32 § får föras av Pensionsmyndigheten.

Om Fondtorgsnämnden avser att föra talan mot en fondförvaltare i fråga om ett fondavtal som Fondtorgsnämnden har ingått, får Pensionsmyndigheten uppdra åt den myndigheten att samtidigt föra talan om skadestånd enligt 32 § mot samma förvaltare.

En pensionssparare för vars räkning sådana fondandelar som avses i 32 § har förvärvat har också rätt att föra talan om skadestånd till myndigheten.

Detta gäller dock endast om Pensionsmyndigheten har förklarat att den

- inte avser att föra talan om skadestånd, och
- inte heller har träffat någon uppgörelse om skadeståndsskyldighet.

40 §⁴

Pensionsmyndigheten ska ta ut avgifter från fondförvaltare för att täcka myndighetens kostnader för

– *handläggning av ansökan enligt 17 c §,*

– *granskning av fondförvaltare och fonder enligt 3 § tredje stycket, och*

Pensionsmyndigheten ska ta ut avgifter från fondförvaltare för att täcka myndighetens kostnader för *information om fonder.*

⁴ Senaste lydelse 2018:772.

– information om fonder.

Bestämmelserna i 37 § andra stycket gäller även för sådana avgifter.

Samverkan

47 §

Pensionsmyndigheten och Fondtorgsnämnden ska samverka i frågor som rör Premiepensions-systemet.

Myndigheterna ska lämna varandra de uppgifter som respektive myndighet behöver för sin verksamhet avseende premiepensions-systemet.

113 kap.

41 §⁵

I fråga om rättelse, ändring och överklagande av *följande beslut av Pensionsmyndigheten* gäller bestämmelserna i 36–49 §§ förvaltningslagen (2017:900):

1. Beslut enligt 64 kap. 17 c § om ansökan att ingå fondavtal med Pensionsmyndigheten.

2. Beslut enligt 64 kap. 40 § om att ta ut avgift från fondförvaltare.

I fråga om rättelse, ändring och överklagande av *Pensionsmyndighetens beslut enligt 64 kap. 40 § om att ta ut avgift från fondförvaltare* gäller bestämmelserna i 36–49 §§ förvaltningslagen (2017:900).

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fondavtal som har ingåtts före ikraftträdandet. När ett sådant fondavtal sägs upp ska dock premiepensionsmedlen i en fond som omfattas av det avtalet omplaceras med tillämpning av 64 kap. 27 a och 27 b §§.

3. Vid tillämpningen av äldre bestämmelser om granskning i 64 kap. 3 § tredje stycket och om uttag av avgifter för att täcka kostnader för sådan granskning i 64 kap. 40 § första stycket andra strecksatsen ska det som föreskrivs om Pensionsmyndigheten i stället gälla Fondtorgsnämnden. Detta gäller dock inte sådana granskningar enligt 64 kap. 3 § tredje stycket som har inletts före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 2018:772.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 2 §§ lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Sjunde AP-fonden förvaltar fonder för de ändamål som framgår av bestämmelserna om premiepension i socialförsäkringsbalken. Förvaltningen ska ske uteslutande i pensionspararnas intresse.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 23 § tredje stycket socialförsäkringsbalken, ska pensionspararen kunna bestämma att medlen ska

1. placeras i en eller flera angivna fonder,
2. fördelas mellan fonderna efter pensionspararens ålder, eller
3. fördelas mellan fonderna efter den risknivå som pensionspararen anger.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 24 § *eller* 26 § andra stycket socialförsäkringsbalken, ska medlen fördelas mellan fonderna efter pensionspararens ålder.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 24 §, 26 § andra stycket *eller* 27 b § socialförsäkringsbalken, ska medlen fördelas mellan fonderna efter pensionspararens ålder.

Sjunde AP-fonden får ur var och en av fonderna ta ut medel för de förvaltningskostnader som uppkommit för respektive fond. Om kostnaderna avser flera av fonderna, ska de fördelas mellan fonderna på ett skäligt sätt.

Sjunde AP-fonden ska ta emot medel till och betala ut medel från fonderna enligt de anvisningar som Pensionsmyndigheten lämnar.

2 §²

Sjunde AP-fonden ska ingå samarbetsavtal enligt 64 kap. 3 § andra stycket 2 socialförsäkringsbalken med Pensionsmyndigheten *och åta sig att uppfylla kraven i 17 c § andra stycket 3–6.*

Sjunde AP-fonden ska ingå samarbetsavtal enligt 64 kap. 3 § andra stycket 2 socialförsäkringsbalken med Pensionsmyndigheten.

Fondbestämmelserna för de fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden får inte tillåta att medel delas ut till någon annan än Pensionsmyndigheten. Sjunde AP-fonden får inte heller genom fonderna utöva sådan fondverksamhet som avser förvaltning av specialfonder enligt 12 kap. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.

¹ Senaste lydelse 2018:773.

² Senaste lydelse 2018:773.

5 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 28 kap. 1 och 5 §§ och 31 kap. 18 § ska ha följande lydelse, *dels* att det ska införas två nya paragrafer, 30 kap. 8 d § och 31 kap. 17 a §, och närmast före 31 kap. 17 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, *Fondtorgsnämnden*, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om

1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag,
5. statligt tandvårdsstöd,
6. läkarvårdsersättning,
7. ersättning för fysioterapi,
8. annan ekonomisk förmån för enskild, eller
9. särskild sjukförsäkringsavgift.

Motsvarande sekretess gäller hos en annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden enligt den lagstiftning som anges i första stycket. För en myndighet som anges i 14 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten även i verksamhet som avser registrering av enskilda för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som myndigheten fått från Migrationsverket, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

5 §²

Sekretess gäller hos Pensionsmyndigheten och domstol i ärende en-

Sekretess gäller hos Pensionsmyndigheten, *Fondtorgsnämnden* och

¹ Senaste lydelse 2018:1269.

² Senaste lydelse 2010:1305.

ligt lagstiftningen om inkomst- domstol i ärende enligt lagstift-
grundad ålderspension för uppgift ningen om inkomstgrundad ålders-
om pension för uppgift om

1. hur premiepensionsmedel har placerats för en enskilds räkning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men, och

2. vad en pensionssparare har bestämt om efterlevandeskydd enligt 91 kap. socialförsäkringsbalken.

Sekretessen enligt första stycket 2 gäller inte sedan pensionsspararen har avlidit.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

30 kap.

8 d §

Får Fondtorgsnämnden i verksamhet som avser fondtorget för premiepensionen en uppgift som är sekretessreglerad i 4 b eller 6 b § från en myndighet som avses där, blir 4 b eller 6 b § tillämplig på uppgiften också hos Fondtorgsnämnden.

31 kap.

Affärsförbindelse med fondförvaltare

17 a §

Sekretess gäller hos Fondtorgsnämnden för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden eller andra ekonomiska förhållanden eller personliga förhållanden när den enskilde har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med en fondförvaltare som deltar eller har deltagit i en upphandling av fonder eller ingått fondavtal enligt lagen (2022:000) om upphandling av fonder till premiepensionens fondorg, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

18 §

Får en myndighet en uppgift som är sekretessreglerad i 16 eller 17 §

Får en myndighet en uppgift som är sekretessreglerad i 16, 17 eller

från en myndighet som avses där, blir 16 *eller* 17 § tillämplig på uppgiften också hos den mottagande myndigheten. Sekretessbestämmelsen ska dock inte tillämpas, om uppgiften ingår i ett beslut av den mottagande myndigheten.

---

17 a § från en myndighet som avses där, blir 16, 17 *eller* 17 a § tillämplig på uppgiften också hos den mottagande myndigheten. Sekretessbestämmelsen ska dock inte tillämpas, om uppgiften ingår i ett beslut av den mottagande myndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.